

# EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 20 stot.; obrtniki, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa 1 l. — Oglase sprejema inšerati oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno npravi Edinosti. Uprava in inšerati oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška Aa 20.

## Mirovna pogodba z Avstrijo podpisana. Jugoslavija in Rumunska nista podpisali.

**SAINT GERMAIN, 10. (S.)** Danes zjutraj ob 10 se je podpisala mirovna pogodba z Nemško Avstrijo; predsednik avstrijske delegacije Renner je podpisal ob 10.15. Ceremonija ob podpisu mirovne pogodbe. SAINT GERMAIN, 9. (S.) Dela za opremo dvorane v saintgermanskem gradu, kjer se podpisuje mirovna pogodba, so že dokončana. Ceremonije se udeležijo 300 oseb, 70 pooblaščenecv, 50 častnikov in 180 tajnikov in povabljenecv skupaj. Protokol bo sličen protokolu ceremonije za podpis mirovne pogodbe z Nemčijo. Renner namerava odpotovati že isti večer iz Sait Germaina.

**SAINT GERMAIN, 10. (S.)** Ze ob 8. uri so se razvstle čete okrog trga saintgermanskega gradu; za četami pa se je zbrala množica radovednecev. Delegati so začeli prihajati okrog 9. Stopili so iz kočij na trg in šli v grad; eskadron dragonceev je izkazal vojaške časti. Tittoni je bil med prvimi, ki so stopili v dvorano, kjer se je vršila ceremonija; sledila sta mu Beneš in Paderevski. Okoli 100 povabljenecv, ki pripadajo diplomatskim krogom, je sedlo v zadnje vrste sedežev, ki so postavljeni ob steni nasproti sedežu predsednika konferencie. Clemenceau in Pichon sta prišla ob 9.58 v spremstvu drugih francoških delegatov in Henrika Simona. Sedeži Jugoslovanov in Rumunov so ostali prazni.

Predsednik Clemenceau ima na svoji levi strani Balfourja, angleške in japonske delegate, na desni pa Polka, ameriške, francoske in italijanske delegate. Drugi pooblaščenecv so razvrščeni okoli mize, ki ima obliko pokrove. Renner in avstrijski delegati so vstopili v dvorano ob 10.10 in sedli pred zgodovinski kolen. Nato je Clemenceau vstal in rekel: »Seja je otvorjena. Pogajanja za dosego dogovora, kako naj bi se sklenil mir med zavznimi in pridruženimi vladami in Avstrijo, so dokončana. Podpisal sem dokument, ki prihaja, da je besedilo, ki se sedaj podpisuje, enako besedilo, ki se je izročilo avstrijski delegaciji. V imenu zavezanih in pridruženih držav vam izročam Rennerja, da blagovoli podpisati pogodbo. Renner je stopil k mizi v sedlini, na kateri je ležalo besedilo mirovne pogodbe in je z navidezno mimnostjo podpisal mirovno pogodbo in dve izjavi, tičočii se nadaljše blokade za Madžarsko in Ladji, ki jih je potopila Avstrija.

**SAINT GERMAIN, 10. (S.)** Za Rennerjem so podpisali mirovno pogodbo Pank, Withe in Bliss za Zedinjene države, Balfour, Bonnar, odvjetnik Müller in Barnes za Anglijo, Kemp za Kanado, Pearce za Avstralijo, Mulner za južno Afriko, Mackenzie za Novo Zelandijo, Sinaj za Indijo; nato so podpisali Clemenceau, Pichon, Tardieu, Cambon in Klotz za Francijo, Tittoni, Scialoja, Ferraris, Marconi in Crespi za Italijo, Chinda, Matsui in Hijiun za Japonsko, Hynans, Vandenbergel in Vanderveelde za Belgijo, Li Lu Vang za Kitaj, Bactamante za Kubo, Politis in Romano za Grško, Camorro za Nikaragua, Burgos za Panamo, Paderevski in Dnovski za Poljsko, Costa Soares za Portugal, Chaaron, Traidos in Pramangu za Siam, Kramaf in Beneš za Čehoslovaško. Clemenceau se je nato podal zopet na svoje mesto in stisnil prsnično roko Paderevskemu in Kramafu. Podpisovanje mirovne pogodbe je končalo ob 11.10.

**SAINT GERMAIN, 10. (S.)** Rumunski in jugoslovanški delegati se niso udeležili ceremonije pri podpisu mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo. Jugoslovanška delegacija ni dosedaj dobila navodil, katere bi ji dovolila podpisati pogodbo; prosila je iz Belgrada navodila, ker vrhovni svet ni hotel sprejeti klavzul o manjšinah v ozemljih, ki jih je pridobila Srbija leta 1913. Čehoslovaška delegacija pa podpisuje mirovno pogodbo, ker ni tešinsko vprašanje še rešeno.

**Zakaj niste Jugoslovanija in Rumunska podpisali.** SAINT GERMAIN, 10. (S.) Ceremonija pri podpisu mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo je končala ob 11.10. Ker pričakujejo rumun-

ski in jugoslovanški pooblaščenecv še vedno navodil od svojih vlad, jim je dovolil vrhovni svet rok, ki zapade v soboto, tekom katerega mu morajo sporočiti svoje končnojavne namene.

**Podpisani dogovori v Saint Germainu.** PARIZ, 10. (S.) Danes zjutraj se je podpisalo v Saint Germainu 14 dogovorov in sicer: pogodba z Avstrijo, protokol, ki dovoljuje vladam, ki še niso podpisale pogodbe z Avstrijo, da jo podpisajo v treh dneh, protokol o pogodbi z Avstrijo, izjava glede poplave škod s strani Avstrije, posebna izjava glede blokade proti Madžarski, finančni dogovori, poplave v Italiji, likvidacija avstrijskega dolga, pogodba s Čehoslovaško glede zaščite manjšin, in 5 dogovorov o kolonijalnih zadevah.

**Izročitev mirovne pogodbe bolgarski delegaciji.** PARIZ, 10. (S.) »Temps« piše, da se se ne ve, kdaj se izroči bolgarski delegaciji mirovna pogodba. Tudi formalnosti izročitve še niso znane, t. j. ali se formalnosti zgodijo potom navadne izročitve dokumenta s strani generalnega tajnika mirovne konferencie, Dutasta, ali z navadnimi ceremonijami v prisotnosti vseh pooblaščenecv na mirovni konferenci.

**Odgovor centiste na pripombe nemške vlade.** VERSAILLES, 10. (S.) Stotnik Leparche, poveljnik vojaške misije pri nemški delegaciji, je bil poklican na ministristvo za zunanje zadeve, da prevzame noto, ki se ima izročiti načelniku nemške delegacije, Lersnerju, in ki odgovarja na pripombe nemške vlade o zedinjenju Nemške Avstrije z Nemčijo.

**Lersner se je povrnil v Versailles.** VERSAILLES, 9. (S.) Predsednik nemške delegacije, Lersner, se je povrnil v Versailles.

**Odgovor na nemško noto glede priklopnitve Avstrije k Nemčiji.** VERSAILLES, 9. (S.) Stotnik Laparche, poveljnik vojaške misije pri nemški delegaciji, je bil poklican popoldne v ministristvo za zunanje stvari, da prevzame noto, ki se ima izročiti nemški delegaciji in ki vsebuje odgovor na nemško noto glede priklopnitve Avstrije k Nemčiji.

## Politični položaj v državi SHS.

(Poročilo iz krogov SHS.) BELGRAD, 7. »Pravda« piše: Protič je pristal na to, da postane Nestorovič ministar za notranje stvari. Sedaj se samo še pogajajo o agrarni reformi. Protič zahteva, da bi bil ministar za agrarno reformo Draškovič, vlada pa želi, da ostane Draškovič ministar za promet, dočim pa hočejo lmeti radikalki ta portfelj za Jovanoviča. Radikalki ne zahtevajo predsedstva v Sarajevu, ampak tri člane v vladi. O vsem tem je demokratski klub že sklepil.

BELGRAD, 7. »Politika« poroča, da je predsednik vlade Ljuba Davidovič obišno obvestil svoj klub o poteku pogajanj v poslednjih dneh.

BELGRAD, 7. Min. predsednik Ljuba Davidovič je pozval dnan ob 10 dopoldne k sebi načelnike vseh strank, zastopanih v parlamentu. Verjetno je, da pride danes ali najpogosteje jutri do popolnega sporazuma med posameznimi skupinami in da bo sestavljen koncentracijski kabinet pod predsedstvom Ljube Davidoviča. V novi vladi bi imeli radikalki, bi te tri parlamentarne skupine dobile po listi pa 10. Ako pride do sporazuma z Narodnim klubom, Jugoslovanškim klubom in neodvisnimi radikalki, b te tri parlamentarne skupine dobile po 1 portfelj v vladi. V poslanskih krogih se govori, da bi ostali v novem kabinetu še nadalje Ljuba Davidovič, dr. Ante Trumbić kot zunanji ministar, general Hadžić kot vojni ministar, ter Pavle Marinkovič, dr. Edo Lukinič, dr. Albert Kramer in socijalisti Bukšeg, Kristan ter Koruč. Od radikalkov bi prišli v postev kot novi ministri Stojan Protič za konstitutanto, vodja radikalcv v Volvodini dr. Miletič, vodja radikalcv v Bosni in Hercegovini dr. Srškič, Velizar Jankovič in Miša Trifunovič. Danes ali najdahe jutri bo Davidovič sestavil novo vlado, tako da se bo predstavil koncentracijski kabinet parlamentu v torek.

BELGRAD, 8. »Politika« poroča: Včeraj dopoldne so se končno razšli razgovori z Narodnim klubom, ker demokratska zajednica ni mogla sprejeti njegovih zahtev radi bana. Trdi se, da se je pri razgovorih z Narodnim klubom čutila njegova želja, da se ustvari stanje od meseca oktobra leta 1918. Razen tega je klub zahteval poverjenika za finance, ki bi bil odgovoren samo banu v Zagrebu, ne pa finančnemu ministru. Kar se tiče kandidata za bansko stolico v Zagrebu, so demokrti privolili, da bodi ban izven strank, a Narodni klub bi dobil mesto podbana.

radi velike svote denarja, za katero jo je poslovođja Joso prevaril. Ničbe ni seveda vprašal, koliko denarja je vdova v resnici prejela, ničbe ni znal, da je Jelušić pripisal polovico več v obveznico. Vdova ni mogla ničesar izpovedati; Bog ve, kje je bila.

Imetje pokojnega Radića se je torej prodalo; prodalo se je vse: hiša, vinogradi, polje, omare, slike, srebro, obleka — vse — vse do zadnje krpice; od lepe dedščine ni ostalo ničesar, razun s srebrom okovane palice pokojnega Ilije, ki jo je vzela seboj Mara. Kar je ostalo denarja v shrambi magistrata, je pojela pravda in kuratorski stroški; — dvajset bornih goldinarjev so izročili Mari.

Nekega popoldneva je sedel Jelušić v svoji pisarni. Bil je nekoliko razburjen. Razpostavil je po mizi nekoliko vrečic zlata in zaklICAL: »Lena!« V sobo je vstopila njegova gospodinja, kaj li, dobro rejena, razčesana ženska.

»Lena!« je rekel fiskal, »vzemi ta denar in ga spravi v svojo posteljo. Toda zaklepaj mi vedno vrata in glej, da se ne opiješ.« Komaj je Lena odnesla denar, je že potrkal nekdo na vrata. Vstopil je trgovec Petrovič.

»Dober dan, Petrovič!« »Dober dan, spectabilis! Dvignem lahko jutri denar?« »Ni potreba. Jaz sem ga dvignil in svoj del odbil. Polovico dobičkal!« Nato je izročil trgovcu sveženj bankovcev. Petrovič jih je seštel.

»Dobro,« je rekel, toda manka sto goldinarjev.« »Moje delo« je odvrnil fiskal mirmo. »Naj Vas voda pobere,« se je ujezil trgovec.

»Ne bojte se,« je odvrnil Jelušić, »odidem sam. Jaz sem Zagreba sit.« Preselil se bom na Madžarsko.« (Dalje.)

## Baltiške vlade si želo politične in gospodarske zveze z drugimi državami.

PARIZ, 10. (S.) Zastopniki estonske, letonske in litvinske republike so prosili predsedstvo mirovne konferencie informacije o sklepih, ki jih je odobrila mirovna konferenca po proučevanju vprašanih, tičočih se baltiških pokrajin. Zastopniki zatrjujejo, da bi morale baltiške države skleniti politične in gospodarske zveze z drugimi vladami, kar pa seveda ni mogoče, dokler se ne proglasi njihova neodvisnost; baltiške vlade bi morale tako nadaljevati boj proti ruskim boljševikom. V tej prošnji je izražena tudi želja, naj se baltiškim vladam dovoli pristop k Zvezi narodov.

## Promerje med Poljsko in Ukrainjo.

BAZILEA, 9. (S.) Iz Berolina poročajo: »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da se je sklenilo gurno premirje med Poljsko in Ukrainjo s 5 urnim rokom za njegovo odpoved.

## Gornjo Slezijo zasedejo zavezniške čete.

LONDON, 9. (S.) Agencija »Reuter« pravi, da je sklenil general Dupony, načelnik zavezniške misije v Gornji Sleziji, nemudoma brzojaviti v Pariz, naj se odpošljejo v Gornjo Slezijo takoj zavezniške čete, ker je to neobhodno potrebno; dostavil je, da se iz tehniških razlogov ne more izvršiti zasoda pred 20. septembra.

## Boljševiška zmaga pri Vasiljkovu.

HELSINGFORS, 9. (S.) »Izvestija« pravilo, da so premagale boljševiške čete pri Vasiljkovu čete generala Petlina.

## Umiknanje rumunskih čet iz Madžarske.

BAZILEA, 9. (S.) Iz Dunaja poročajo: »Montagsblatt« piše, da je začela Rumunija umikati skoraj vse čete iz Madžarske, da s tem pokaže dobro voljo, da hoče ustvariti dobre odnose z zasedeno deželo. Garamy, načelnik socialistov pride jutri iz Švice v Budimpešto. Po razgovorih, ki jih je imel v Švic, sprejme baje ententa radovoljno koalicijsko vlado na najširši podlagi. Pričnjo se nova pogajanja za sestavo novega kabineta brez Friedricha.

## Arotacije v Budimpešti.

CURIH, 10. V Budimpešti se je srotiralo na tiskarstvo za pravosodje 2500 oseb, obtoženih velikih zločinov, ki so jih storile za časa boljševiške vladavine. Minister je izjavil, da pridejo aretiranci v tem mesecu, mogoče tudi že prihodni teden pred redna sodišča. Obtoženci, materijal in uredbi so razdeljeni v razne skupine, razvrščene po njihovih funkcijah in odgovornosti, da se olajšajo razprave.

## Maršal Alamy odpotoval v Dueville.

PARIZ, 9. (S.) Maršal Alamy je odpotoval danes v Dueville. Na vsak način obstoji možnost, da se povrne v Pariz, preden bo nadaljeval svojo pot v London.

tembolj na tej svoji zahtevi, ker je razsulo v Hrvatski dosegle žalostne razmere. Upravna nesposobnost ministra Pribičevića je v vseh delih države doživela polom. Narodni klub zahteva tudi to, da se v delovnem programu glavnih delov javne uprave doseže sporazum.

BELGRAD, 8. »Tribuna« piše: Ker vladi ni uspelo, da reši krizo in sestavi novo vlado, ki bi mogla uspešno voditi posle in rešiti neodoljive naloge, je prišlo do položaja, ki se nikakor ne da ohraniti z neskončnimi razgovori. Vladi ni mti sposobna in niti nima avtoritete, da reši krizo. Ako se v zadnjem trenutku, za kar pa ni nade, ne polavi nepričakovan preobrat, bi morala vlada odstopiti ali pa pasti v sebi parlamenta. Da se niso pogajanja uspešno nadaljevala, je kriva zaslupljenost demokratske zajednice, ki je s sestavo Davidovičeve vlade navidezno dobila vso oblast v svoje roke in vsled tega izgubila merilo za stvarnost. Neresno je, ako demokratska zajednica misli na hiliputanske strankarske frakcije, katere se slučajno nahajajo v vrstah njene večine, a da bi klubi kakor so Narodni, Jugoslovanški, neodvisni demokrati in radikalki pa bili v vladi samo pod pogoj, katere bi podpisala demokratska zajednica. Ta smešna domišljavost je glavna ovira vsakemu sporazumu. Demokratska zajednica hoče krčevito ohraniti oblast, ali v tem jo opozicijske stranke ne morejo podpirati.

BELGRAD, 8. »Politika«, ki je prva opozorila na zloglasni člen 51, pravi, da ne moremo podpisati mirovne pogodbe s tako določbo kot je člen 51. iz Mi smo v svoji zakonodaji sami od sebe priznali manjšinam potrebne enakopravnosti, za kar je najboljši dokaz novi volilni zakon za ustavotvorno skupščino s proporcem, ki omogoča vserdim in narodnim manjšinam, da pridejo v parlament. Rumunija ima v svojih starih mejah tudi proporcionalni volilni sistem, a v novih pokrajinah je uvedla večinski volilni sistem z očitno tendenco, da zapre narodnim manjšinam vohod v bukareški parlament. Mi bi morali podpisati to pogodbo. Rumunija pa se bo menda te obveznosti ubranila na ta način, da bi se obvezala to podpisati šele z Madžarsko, če bi kdaj prišlo do podpisa med njima. Dalje piše list, da sta Poljska in Čehoslovaška res sprejeli te obveznosti, toda to sta dve novi državi, pri katerih se državna suverenost šele ustvarja, dočim se s tako pogodbo Srbija krši in spravlja v dvomljiv položaj in sicer ne radi onih, ki naj bi dobili tako varstvo, ampak v interesu onih znanih sil, ki hočejo pod imenom lise narodov nadaljevati tisto, kar so doslej dejale samo v svojem imenu in še to tajno. »Politika« poroča, da sta 4. t. m. Pašić in Trumbić predložila novo formulo in obenem izjavo, ne more sprejeti odredbe, ki se n usiljujejo enostransko.

BELGRAD, 9. Po pogajanjih, ki so se vodila tekom včerajšnjega in prejšnjih dni, je končno uspelo prekoračiti vse zapreke in končno rešiti krizo. Danes je padla odločitev in je bila sestavljena lista novega kabineta. Lista kabineta še ni objavljena, ker se morajo rešiti še nekatera osebna vprašanja. Kolkor se doznava iz političnih krogov, bo vlada sestavljena takole: Ministrski predsednik: Ljuba Davidovič, podpredsednik: dr. Korosec, ministar za konstitutanto: Stojan Protič, ministar za notranje stvari: Josa Nestorovič, ministar za zunanje stvari: dr. Ante Trumbić, ministar za vojno: general Stevo Hadžić, finančni ministar: dr. Voja Veljkovič, ministar za pravosodje: dr. Pavlo Marinkovič ali dr. Albert Kramer, ministar za promet: Milodar Draškovič, ministar za trgovino in industrijo: dr. Momčilo Nenčić, ministar za narodno zdravje: dr. Slavko Miletič, ministar za socialno politiko: Anton Krizan, ministar za varstvo: dr. Tugomir Aleupovič, ministar za pošto in brzojav: dr. Edo Lukinič, ministar za sume in rube še ni določen, ministar za javna dela: Miloš Kapetanovič, ministar za agrarno reformo: Kosta Timotilevič ali Avramovič, ministar za kmetištvo Vitomir Koruč, unistner za prehrano: Vihem Bukšeg.

Renner o zapadnomadžarskem vprašanju. PARIZ, 9. (S.) Iz Basela poročajo: Renner je izjavil na potu skozi Basel, da je ustvarila saintgermanska pogodba tudi v zapadni Madžarski neizpromenljivo in trajno stanje, kateremu se bo morala vsaka madžarska vlada podvreči. Ko pride čas, bomo vprašali narod za njegovo voljo, toda dotleje moramo smatrati to zemljo kot deželo, ki je poverjena naši brigi in odgovornosti. Ne bomo dovolili madžarskim oblastim in četam, ki so bile tja poslane, da uničujejo deželo do zadnjega hipa. Avstrijska vlada, je pripomnil Renner, bo najprej energično ponjansila vzhodni sosednji svoje stališče in če bi to ne zadostovalo, bo ukrenila potrebne ukrepe, da naredi brez prelivanja krvi konec madžarskemu zasedanju.

Vse kmetosko prebivalstvo, vsi delavski sloji in nemška buržoazija pričakujejo nestrpano dneva, ko bo Avstrija zopet prevzela deželno upravo. Intelektualni mestni sloji, ki so vzgojeni v madžarskem duhu, se boje, da bi izgubili svojo premoč; ti sloji vladajo s pomočjo čet po mestih in največjih vaseh in dajajo javnemu mnenju svoj značaj, kar nima sicer nobenega vpliva na deželo, toda dela napačen vtisk na inozemstvo, kjer niso znane resnične razmere. Medtem znajo tudi ti sloji prav dobro, da je s podpisom mirovne pogodbe stvar rešena kolikor za Avstrijo, toliko za Madžarsko.

## Kraljevič Antonio d'Oreans zbežal.

MADRID, 9. (S.) Listi poročajo, da je kraljevič Antonio d'Orleans, ki je bil vsled družinskih razmer pod nadzorstvom nekega uradnika, prisostvoval v nedeljo pri biko-borbi v Sevilli. Preden je šel spat, je ukazal, naj ga zbude ob 9 zjutraj, toda okoli 3 ponoči je izšel. Dva kovčega, ki ju je nosil v rokah, je izročil dvema tujcema, ki sta čakala pred vrati in ga pozdravila vojaški. Vsi trije so vzeli kočijo, ki jih je peljala do nekega križišča, kjer so čakali trije avtomobili. Potniki so sedli vsi na prvi avtomobil, a dva druga

sta vozila prazna za njimi proti Huelovi. Govori se, da je kraljevič odšel v Portugal, kjer ga baje pričakuje ladja, s katero odide v Italijo. V Italiji bo kraljevič prevzel dedščino Duke di Galliera, ki znaša okoli 15 milijonov.

## Amerika je kriva, da.....

Tako poroča n. pr. »Era Nuova« iz Rima z datumom 9. t. m.: »V političnih krogih se živahno komentirajo izjave senatorja Scialoje, člana italijanske delegacije o utisih, ki jih je dobil v Parizu. Po Wilsonovem naročilu se je postavila ameriška delegacija trdovratno in odločno proti našim pravicam in interesom. Opozicija ameriške delegacije je absolutna, nevpogljiva k katerimusbodi umerjenju, vsaki najmanjši popravni načrtov, ki so za nas jako skodljivi. Glede tega so zanimive izpovedbe, ki jih je podal senatovski komisiji za zunanje stvari Zedinjenih držav neki Amerikanec, ki je bil član ameriške delegacije v Parizu in ki zatrjuje, da more podati dokaze o mednarodni spekulativni spletki proti Italiji.

Ob tej priliki se opozarja, da se bo moral ameriški senat obvestiti o teh težkih dogodkih za kulisami, kar bi deloma pobilo Wilsonovo filozofijo.

Da je vsa italijanska javnost zelo ogorčena proti Ameriki, kaže tudi naslednje »Lavoratorjevo« poročilo iz Rima z datumom istega dne, v katerem se sicer razlađa vzrok, zakaj ministriški predsednik zavlačuje zbornično zasедanje, katero pa izveneva v isti klic: Amerika je krival »Lavoratorjev« poročevallec pravi:

»Wilson ni še izpregovoril svoje zadnje besede o jadranskem vprašanju. In Tittoni, ki bi moral priti prihodnjo sredo v Rim z »dokončanim delom« v žepu, nas bo mogoče mogel posetiti v soboto, mogoče pa tudi ne. In kaj naj se torej dela? Zavlačevati od dneva do dneva razpravo o Kobaridu? Zavlačevati, da, toda znatno skručujoč čas za razprave, bodisi s tem, da se dovoljuje kratke počitnice, da se na dolgo razpravlja o kakšni interpellaciji ali pa da se izumijo najčudnejši izgovori.

Ta načrt si je izmislil predsednik Nitti v kratkem času, ki je pretekel med njegovo prvo izjavo in vabilom, ki ga je poslal Petrillo, in sicer zaradi tega, ker so prišla v tem kratkem času zadnja poročila iz Pariza. Kaj prinese torej Tittoni v žepu je precej

## PODLISTEK

### Ilijeva oporoka. (42)

Av gust Senoa. — Prevedel M. C.—.

Glas, da bo vse Radićevo imetje prodano taradi dolgov, se je raznesel kakor blisk po telem mestu. Pametnejši ljudje niso sicer hoteli v začetku verjeti, toda končno so se prepričali, da je resnica. Kam, kam je prišlo toško denarja v tako kratkem času, so se popraževali. Kdo ga je potrosil? Kdo? Odgovarjala se jim je: Radićeva vdova. V rokah trgovca Petroviča so bile res Radićevkine obveznice na veliko svoto denarja. Petrovič je bil torej popolnoma upravičen in sodnija ni mogla drugače delati, ker je priznal tudi edvetnik zapuščine, Jelušić, da je Radićevka res izdala obveznice, in da je morala delati obdolgeve zaradi velike škode v trgovini in za-

težavno vedeti, ali, bolje rečeno, precej težavno objaviti v Trstu. Danes so se sprehajali po montecitorskih hodnikih — ali bolje po montecitorski veži — le mračni obrazi. Prijatelji vlade niso skrivali svojih težkih skrbi, toda nad temi skrbi se niso veselili konstitucionalni opozicionalci. Pravzaprav ni lahko najti sedaj, v očigled volitvam, te vrste opozicionalcev, toda tudi ti redki tisti niso peli. In to je naravno. Če stvari ne gredo dobro za Tittonijeve prijatelje, govore leti, s svoje strani, neumorno, da je to odvisno od napačne in zgrešene Sonninove in Orlandoove politike. A najzlostnejše je pri stvari to, da bi prvi in drugi radi izrazili svoje sveto ogorčenje proti washingtonskemu tiranu, a je vendar nekaj, kar jih sili, da stičejo pesti v žepu, ker... v življenju obstoji še vedno žalostna navada, da človek je. In Amerika ima, na žalost, v žepu ključ jedilne shrambe.

### Slovensko gledališče v Trstu.

Predstava, s katero se je imela pričeti danes letošnja gledališka sezona našega odra, se mora vsled v zadnjem trenutku nastalih ovir odložiti do priložne sobote, 14. t. m.

Kakor je bilo že naznanjeno, prične naše gledališče s Finigarjevo »Verigo«, ljudsko zgodbo v treh dejanjih, ki jo je naš pisatelj vzel iz življenja slovenskega kmeta. O delu samem izpregovorimo jutri obširneje.

Slovensko gledališče bo, kakor ena prvih naših kulturnih institucij, napelo vse sile, da bo nudilo našemu ljudstvu v Trstu kar največ umetniškega užitka in razvedrila, za kar jamči izbrani repertoar, ki ga v eni prihodnjih števil objavimo. Da bo naše gledališko osebje, ki po svojih zmožnostih lahko konkurira s osebjem katerega koli slovenskega gledališča, vestno in častno rešilo nalogo, ki si jo je prevzelo v tej sezoni, ni nikakega dvoma. Zato se obračamo na slavno občinstvo v apolom, da tudi v letošnji sezoni s svojim obilnim obiskom podpira naš oder, da bomo mogli odločiti vsem denarnim zahtevam, ki jih kulturno podjetje stavlja na nas.

V kulturnem napredku je naša ohranitev!

### Domače vesti.

Vpisovanje v žolo tržaške Glasbene Matice se nadaljuje danes, dne 11. septembra od 9—12 in od 16—18 v šolskih prostorih ul. Galatti 20 I. nadst.

Kdor bi kaj vedel o Mariji Sircelj, stari 32 let, iz Smerij pri Ilirski Bistrici, je naprosen naj javi uredništvu »Edinosti«, Sircelj je bila od 4.—17. aprila t. l. sprejeta v tužaljšno morno bolnišnico.

Tržaška kmetijska družba. Te dni se je predstavila naši kmetijski družbi deputacija 10 moč iz gornje okolice s prošnjo, naj bi se družba zavzela za to, da bi se našim okoličanom ne odvzela živina, ki so jo kupili od bivše avstr. vojne uprave, v ozir na to, da so itak vsled vojne že mnogo trpeli toliko vsled izpremembe valute, kolikor tudi vsled tega, da so morali od iste avstr. vojne uprave kupljene konje sedanjim vojni upravi ponovno plačati. Siličevali so se na neko odredbo, glasom katere da bodo morali kasneje to živino, krave in voje predstaviti komisiji na Opčinah, kjer da se bo ta njihova živina zopet prodala. Objasnili so jim je, da ni bila dosedaj izdana od vlade nobena taka odredba. Ker so pa vkljub temu trdili, da so bili na to že opozorjeni (bržkone od kakih brezvestnih spekulativov), so bili štirje člani te deputacije predstavljeni gubernatorju in civilnemu komisarju, kjer so bili jako dobrohotno sprejeti, ter se jim je izjavilo, da je živina, ki so jo kupili od bivše avstr. vojne uprave njihova lastnina. Deputacija se je zelo zahvalila in zadovoljno odšla.

### Začasni odbor za šole v Julijski Benečiji.

Generalni civilni komisar je izdal naslednjo naredbo:

»Generalni civilni komisar za Julijsko Benečijo je uvidel nujnost, da sodelujejo pri reševanju vprašanj, ki se tičejo začasne ureditve šol, izkušene in merodajne osebe, ki se v stvar razumejo; zato narekuje z ozirom na čl. 2. kr. naredbe od 24. julija 1919. št. 1251 naslednje:

1. Ustanovil se je »Začasni odbor za šole v Julijski Benečiji«, ki bo imel nalogo, da izraža svoje mnenje o stvarih, ki mu jih predloži civilni komisariat na proučevanje, posebno pa o zadevah, ki se tičejo: a) otvoritve šol; b) za šole potrebnih prostorov; c) uredbenih določeb, po katerih se bodo šole upravljale; d) učnega reda, učnega načrta in učnih knjig; e) sprejemanja, potrjevanja, discipline in ravnanja z vodilnim, učnim in podrejenim osebjem.

2. Odbor sestoji od predsednika, podpredsednika in dvasetih stalnih članov in se deli v dva odseka: prvi za srednje, drugi za ljudske šole.

Odeček za srednje šole se bo bavil s klasičnimi šolami (gimnazijami), tehničnimi šolami (realnimi), učiteljskimi, ženskimi liceji, trgovskimi in navtičnimi zavodi in z rokodelskimi ter obrtnimi šolami. Odeček za ljudske šole se bo bavil s početnimi, ljudskimi in mestnimi šolami, z otroškimi zavetili in šolskimi dobrodelnimi ustanovami. Ko bo moral odeček proučevati predloge glede specialnih zavodov, se lahko povabi njegov predsednik, da se udeležijo seje kot svetovalec.

Odbor se sestavlja v plenarni seji po predsednikovih navodilih, ko bo treba proučevati vprašanja, ki se tičejo splošnosti. Razum tega bo predsednik lahko ustanovil v odboru posebne pododbore, za katerih člani bo določil osebe, ki se popolnoma razumejo v vprašanje, za katero gre; povabil bo lahko kot svetovalec, če bo treba, tudi osebe izven odbora.

3. Za pravnoveljavnost odborovih in odsešnih plenarnih sej zadostuje prisotnost večine članov. Za odobren se smatra predlog, za katerega glasuje večina udeležencev. V slučaju enakega števila glasov odločuje predsednikov glas. Glasovanje se vrši pričenši pri članu, ki je vpisan na zadnjem mestu narečbe, s katero se ustanavlja odbor.

4. Odborovim članom, ki ne stanujejo v Trstu, se pošlje poziv na sejo.

5. »Začasni odbor za šole v Julijski Benečiji« je takole sestavljen:

- G. prof. Attilij Hortis, italijanski senator, predsednik; Odv. Grand Uffic Domenik Barone, državni svetnik, podpredsednik.
- A) Odeček I. za srednje šole: 1) Odv. kom. Camil Ara, predsednik; 2) odv. kom. Iginj Brocchi, iz Trsta, član; 3) kom. Viktor Venezian, predsednik trgovske in obrtne zbornice v Trstu, član; 4) kom. dr. Innocenc Chersich, komisar za avtonomne zadeve istrske dežele, član; 5) kom. dr. Anton Pettarin, komisar za avtonomne zadeve dežele gorjsko-gradiščanske, član; 6) prof. kom. Ferruccio Martini, glavni nadzornik srednjih šol v Julijski Benečiji, in v slučaju njegove odsotnosti ali zadržanja: dr. Cav. Josip Reina, načelnik urada za paralelke pri glavnem civilnem komisariatu, član; 7) prof. Kazimir Crepaz, predsednik Zveze srednješolskih učiteljev v Julijski Benečiji, član; 8) prof. Cav. Uff. Baccio Ziliotto, ravnatelj višje gimnazije Dante; v slučaju da sta prof. Crepaz in Ziliotto zadržana ali odstopna: prof. Gino Sevalar na višji gimnaziji Dante v Trstu, član; 9) Inž. Ljudevit Jeroniti, na obrtni šoli v Trstu, član; 10) dr. Henrik Tuma, odvjetnik v Gorici, član; 11) Inž. J. Kosir iz Pazina, član.
- B) Odeček II. za početne šole: 1) odv. Karel Mrach iz Trsta, predsednik; 2) odv. Edmund Puecher iz Trsta, član; 3) kom. dr. Innocenc Chersich, komisar za avtonomne zadeve istrske dežele, član; 4) kom. dr. Anton Pettarin, komisar za avtonomne zadeve dežele gorjsko-gradiščanske, član; 5) cav. dr. Gvido Ruberti, načelnik urada za ljudske šole pri generalnem civilnem komisariatu, član; 6) Martin Zgrablich, okrajni šolski nadzornik v Pazinu, član; 7) Ivan Krasevitsch, ravnatelj barkovljanske slovenske ljudske šole, član; 8) Karel Lona, predsednik tržaške učiteljske zveze, član; 9) Marija Zima, ravnateljica šole Giuseppe Giusti v Puli, članica.

6. Odborovih sej se udeležijo kot tajniki uradniški, ki jih določijo merodajni uradi glavnega komisarijata.

Trst, dne 8. septembra 1919.

Generalni civilni komisar: A. Ciuffelli.

(Podali smo imena tako, kakor so pisana v uradnem listu, ki smo ga dobili od generalnega civilnega komisarja. Pr. ur.)

»Krepkih žrnih. Končno je razložen način žnje po Hegelndovi metodi ter priporočal trkratno žnovo možo in sicer ob 5, 13, in 21.

V sledeči razpravi so naši Bazovci izrazili želje, da bi se zopet ustanovil strokovni kmetijski list, a tajnik jim je odgovoril, da je to za sedaj v ozir na velikanske tiskarne stroške še nemogoče, da se bodo pa še nadalje pričevali članki kmetijske vsebine, kakor dosedaj, v »Edinosti«, kateri je družba dosedaj itak velike hvale dolžna. Izjavili so nadalje Bazovci, da nimajo slovenskega bika in tudi ne plemenskih mrjasev, na kar jih je strokovni tajnik opozoril, da se je družbeni odbor že bavil s tem vprašanjem in odločil, naj bi vsaka vas po svojih zaupnikih predložila družbi točno stanje živine in število krav, ki se nahajajo v vsaki vasi, in kdo bi bil pripravljen sprejeti bika oziroma plemenskega mrjasa ali svinjo. Seveda ne bi smelo odpasti na enega bika več kot 60—70 krav, a na mrjasa ne več kot 30—40 svinj. Nadalje so se vsačani tudi pritoževali, da so v zasednem času izgubili iz vasi 3 tepe krave in pred par dnevi ponoči tudi najlepši bazovski vol ter so prosili, naj bi družba kaj ukrenila, da bi se v bodoče ne dogajale več take tatvine. Strokovni tajnik je dejal, da ni čudo, če se vsepovsod kraje, ker ni trgovine, ne obrti, ne dela, ne zaslužka in je toliko brezposelnih ljudi, ki nimajo v tej veliki držini kaj jesti in so primorani krasti. Svetoval je vsem vsačanom, naj pazijo ob vsaki priliki po noči in po dnevi drug za drugega in tako ne bo nikdar nič zamankalo, na kar je gospod načelnik izjavil, da se bo konstituirala nočna straža.

— V soboto ob 20 bo sestanek kmetovalcev v Cokovih prostorih v Lonjerju, v nedeljo ob 17.30 pa v društvenih prostorih na Opčinah.

**Darovi.**

— V počastitev spomina pok. gđ. Slavice Slavikove darujejo: Dr. Egon Starč 40 lir v prid »Dijakemu podpornemu društvu«; Janko Gartner, ravnatelj Jadranske banke, 20 lir v prid »Dijakemu podpornemu društvu«; dr. Matej Pretner 20 lir v prid »Družbi sv. Cirila in Metodasa«. — Denar hrani upravnštvo »Edinosti«.

### MALI OGLASI

- PRODAJO se predali, uteži in pisalne mize. Ul. Fontana 4, Fabio Severo od 14-18. 4050
- DOTIKNI gospod, ki pošilja razglednice pod imenom Hinko, je naprosen, da napiše svoje popolno ime, da se ve, s kom se občuje. 4051
- URADNICO za posojilnico in zavarovalnico sprejme takoj Dragotin Starč, Barkovlje. 4052
- ZAVAROVANJE »Vzajemne zavarovalnice« v Ljubljani prosim, da plačajo zavarovalnino v lirah kolikor prej v kronah pri krajevnih zastopnikih ali pa po pošti, z navedbo policijske št. na naslov: Dragotin Starč, glavni zastopnik »Vzajemne zav. za Primorsko« v Barkovljah. 4053
- ODDA se v našem stanovanju z vsem komfortom, soba in kuhinja, meblirano, z razgledom na morje v ul. nadst. nove hiše blizu Salite promontorio. Eventuelno se proda pohištvo in vse kuhinjske potrebščine. Vprašati v ul. Sorgente 7, II. desno. P 135
- ISČEJO se kolesarski pomočniki. Vstop takoj. Dobro plača. Jurkas, ul. Chiozza 43. 4047
- PRODA se postelja za dve osebi z vzmetom, kuhinjska miza in klop za vodo. Ugodne cene radi odhoda. Ul. Guardia 44. V. 4049
- UČITELJ poučuje otroke ljudske šole. Pride tudi na dom. Cene zmerni. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 4040

**Zobozdravniški kabinet**  
ul. Chiozza 5, I. nadst.  
Sprejema od 9—13 in od 15—17.  
Izvršujejo se umetni zobje v kakršnemsi bodi sistemu, z nebom in brez njega, po moderni tehniki.

— Najugodnejše cene —  
MARIO MORO, zobotehnik.

**PFaff** Stroj za šivanje in vezanje pravi nemški vzorci  
Seidel & Neumann in  
Singer & Gasser  
Trdva ustanovljen 1. 1875  
FRANCESCO BEDIAR  
Trst, ul. Campanile 19

Rogata zaloga vseh potrebščin.  
Mehanični delavnica za vsako popravilja.

**Plavilo**  
se dobi pri  
**HOLLANDIA COLONIAL**  
družbi z om. J. v Trstu  
ulica Pier Luigi da Palestrina šte. 2  
(vogal ul. Coroneo).  
Telef 24-03. Telef 24-03.

**Najboljše olje vseh vrst**  
se dobi po konkurenčnih cenah v Trstu  
ulica Commerciale št. 5, pri tvrčki  
**Pipan & Co**

**ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ**  
**Dr. G. Franzutija**  
tehnični vodja A. JOHNSCHER  
se je preselil  
v ul. Genova št. 13, I. (prej ul. Campanile)

**ZOBOZDRAVNIK**  
**DR. MRAČEK TRST**  
Corso 24, I. nadstropje  
Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.  
Brezbolstava izdajanje zob, pimaokrajna in umetni zobja

**Hišne gospodinje!**  
Gostilne! Prenosišča!  
Velika dražba kuhinjskih potrebščin iz emajliranega železa in stolic iz krivega lesa.  
**Ul. Chiozza št. 7**  
od 10 do 12 in od 14 do 19.  
Naj nihče ne manka.  
— Dražbene cene. —  
**Tovarka M. Bulić - Trst**  
ulica B. Cellini št. 1, I.  
Skladnice na pomolu »Venexia«  
ima na prodaj veliko množino črnega dalmažinskega vina 12.5 step. in tropinova.  
Cene po dogovoru. - Konkurenca izključena.

**UMETNI ZOBJE**  
z in brez želuzi, zlate krone in tudi obrabljene  
**VILJEMTUSCHER** zobozdravnik  
Trst, ul. 30. oktobra (ex Caserina) 13, II.  
Ordinira od 9 prep. do 6 zvečer.

**JADRANSKA BANKA**  
Deln. glav. K 30,000,000, Rezerva K 8,500,000  
Centrala: TRST  
Via Cassa di Risparmio 3 - Via S. Nicolò 1  
Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opuzica, Split, Sibenik, Zadar, Ekspozitura: Kranj.  
Obavlja vse v bančni stroju spajajoče posle  
**Sprajama vloge**  
na hranilne knjižice proti 4 1/2%, letnim obrestim v bancogiro-prometu proti 3 1/2% letnim obrestim. Na odpoved navzajne zneske sprajama po najugodnejši pojzili, ki se najajo pogoditi od situacija do situacija.  
Daje v najem varnostna prazila (Salvo depositi).  
Blagajna posluje od 9 do 13

**ZAHVALA.**  
Globoko ginjeni po mnogih pojavih sočutja ob bridki izgubi naše  
**SLAVICE**  
in ob priliki, ko smo položili našo nepozabno  
**VLASTO**  
k večnemu počitku v domačo zemljo, se zahvaljujemo iz srca vsem, ki so nas hoteli tolažiti v naši nelagodni žalosti. Zahvaljujemo se vsem, ki so spremili obe pokojnici na njuni zadnji poti, zlasti zastopništvom narodnih društev iz mesta in okolice, pevskemu d'ustvu »Haid inu«, pevkam in pev em na genljivih žalostinkah, okoličanskim dekletom, ki so na tako pričen način počastile pokojnici, čč. duhovščini in vsem ostalim, ki so se udeležili pogreba.

Naša izguba je nenadomestna, naša bol nima utehe, toda vsi ti pojavi tako iskrenega sočutja ojačujejo naše sile, nam dajejo moč, da vse to prenesemo. Dokazali smo, da smo, kar nas je naših, vsi ena družina. Naj nas vedno družijo vsaka nesreča, vsaka nevarnost, da laže prenesemo gorje in sigurneje premagamo vsak nevarnost, ki bi pretla našemu narodu!

TRST, 10. septembra 1919.

**SLAVIKOVI.**

**Vino Chianti**  
Tvrčka J. PARČINA, ul. Torre bianca 27, tel. 29-53 razprodaja več vagonov toliko imenovanega vina Chianti Altini in Serafini Valle d'oro di San Miniato franko postaja Trst (prosta luka Sylos) po reklamni ceni  
**Lir 4.10**  
originalna dvelitrska steklenica z oljem in rdečo glavico.  
NB. Ta cena velja za nakup najmanj enega vagona od 5-600 steklenic.

**šampanjec**

**Marsala** **Vermouth**